

Ruokinta- ja rakennusasiantuntijoiden haastattelut

Tulevaisuuden vapaaporsitus Suomessa -hanke

Avainsanoista pääset suoraan sisältöön:

[Karsinakoko ja tilajaottelu sekä](#) emakon kääntöympyrä, porsaiden [suojarakenteet](#) karsinassa

[Lattia ja kuivikkeet](#), karsinaan [kulku ja puhtaanapito](#), [porsaspesä](#), [olosuhdehallinta](#)

[Häkki ja emakon lyhytaikainen häkissä pito](#), emakon [käsittely ja \(ongelma\)käyttäytyminen](#)

Ruokinta ja vesi: [emakko](#), [porsaas](#)

[Pesänrakennus](#), [vapaan emakon porsimisaikka](#), [porsiminen](#), [suuret pahnueet](#), [porsituskarsinaan vieroitus](#)

[Kokemuksia kaupallisista karsinoista](#), vapaaporsitusosaston [suunnittelu ja talousasioita](#)

KYSYMYKSET	Ruokintaan painottuva asiantuntija 1	Ruokintaan painottuva asiantuntija 2	Rakennusasiantuntija
Karsinakoko	<ul style="list-style-type: none">- Ei saa olla liian pieni, mutta ei myöskään liian iso- 6m² sopiva, toki näistä eniten kokemusta koska näitä on jo käytössä, Suomessa ei ole 9m² karsinoita	<ul style="list-style-type: none">- Neliön mallinen toimii paremmin kuin suorakaide- 6m² on aikalailla minimi koko, mieluummin 7m² jolloin emakko mahtuu paremmin kääntymään, lisäksi on mahdollista jonkinlaiset toiminta-alueet, porsaspesä, yksinkertainen aita emakon rajaamiseen hoitotoimenpiteiden ajaksi- Työturvallisuusnäkökulma aika tärkeä	<ul style="list-style-type: none">- Ehdoton minimi 6 m², mutta jo nyt päädytty 7-7,5 m² brutto.- Emakon on päästävä kääntymään – ei saa olla liian pitkulainen. Minimileveys varmaan n 2,20 m aidasta toiseen. Silloin kääntöympyrä häkin sisällä on maksimissaan 1,70 m. Isolle emakolla olisi parempi n. 2,40 m leveys. Jos hoitokäytävä lyhyellä sivulla, leveys saisi olla ainakin 2,60 m, jotta porsaspesä mahtuu kaukalon viereen, eikä jää pieneksi.

KYSYMYS	Ruokintaan painottuva asiantuntija 1	Ruokintaan painottuva asiantuntija 2	Rakennusasiantuntija
			<ul style="list-style-type: none"> - Häkin ja karsinanseinän väliin jäätävä tarpeeksi tilaa, jotta porsaat mahtuvat imettämään molemmin puolen emakkoa. - Voiko olla liian iso karsina toiminnallisten tekijöiden osalta – ei varmaan, mutta ei rahallisesti järkevää, eikä enää selkeää hyötyä olla selkeästi yli 7m².
Emakon kääntöympyrä	<ul style="list-style-type: none"> - Emakon keskikoosta riippuva asia - Ei osaa sanoa mitään metrimäärää, mikä olisi hyvä - Ruokinnalla pystytään hillitsemään emakoiden keskikoko 	<ul style="list-style-type: none"> - Emakon pitäisi pystyä kääntymään helposti niin, ettei mene mutkalle - Emakon mittainen 	Avatun häkin kääntöympyrä n 1,70m – suurin osa mahtuu hyvin kääntymään, Osalla tiloista vain 1,60 – on hieman ahdas isoille emakoilla. 1,70-1,80: emakko mahtuu suht vaivattomasti kääntymään.
Ilmanvaihto/olosuhteet	<ul style="list-style-type: none"> - Ilmanvaihto tärkeä asia, mutta ei osaa kommentoida sen tarkemmin - Tärkeää ettei ole vetoa - Emakolla ei liian kuuma 	<ul style="list-style-type: none"> - Emakolla hyvä olla, ei liian kuuma - Porsaita lämpimänä pitää porsaspesä - Ilman pitäisi vaihtua hyvin, mutta ei saisi olla vetoa <p>Takaisin otsikkolistaukseen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Riittävä ilmanvaihto karsinatasolla tärkeä, mutta ei suoraa vetoa. Diffuusiokatto on suositeltava, lisäksi kesäajaksi rehukaukalon puoleiseen päähän raitisilmaluukun kautta lisäilmaa. - Kesäkuumus on aina ongelma. Vesikaton kevyt eristäminen uusi kehitys: 40-50mm lämpöeristys vesikaton alle. Auttaa, ettei sisätilat kuumene liikaa. Toimii hyvin silloin kun kesäkelit 'normaaleja' (20-25 astetta). - Hyvä lämmitys talvella, jotta pysyy kuivana. Lisäksi porsaspesien lämmitys. Alumiiniset delta-lämpöpatterit toimivat hyvin. Lisälämpöä vasta sitten kun ilmanvaihto minimiasennossa, eli sama automaattiosäätö ilmanvaihtosäätökeskuksen yhteydessä.

KYSYMYS	Ruokintaan painottuva asiantuntija 1	Ruokintaan painottuva asiantuntija 2	Rakennusasiantuntija
			<ul style="list-style-type: none"> - Porsitusosaston hyvä valaistus tärkeä (vähintään 200 luxia) sekä hoidon helpottamiseksi ja lisääntymistoimintojen kannalta ('jatkuva kevät'). - Jos on ikkunoita pitää olla verholevyt, ettei aurinko paista suoraan osastolle. Rakennuksen suunta kannatta miettiä niin, että harja on etelä-pohjoissuunnassa, jos mahdollista, ettei ikkunoita niin paljon joista aurinko suoraan pääsee paistamaan.
Porsimispaikka ja -asento vapaaporsituksessa	Suojattu pesäalue itsestäänselvyys	<ul style="list-style-type: none"> - Suojarakenteilla pystyy kenties hieman ohjailemaan (vinoseinät) - Emakot tykkäävät asettua makaamaan niin että näkevät mitä ympärillään tapahtuu 	<ul style="list-style-type: none"> - Voi olla hankalaa saada emakko oikeaan paikkaan porsimaan. Kolmannes-neljännes porsii aina väärin päin perä kaukalon suuntaan riippumatta siitä, minkäliaiset karsinaseinät yms (esim kiinteät, korkeat). - Korkeat umpinaiset seinät (90 cm tai yli) huonot – emakko on rauhattomampi kun ei näe naapureita, ja ilmanvaihdon kannalta haastavat. 50-60 cm on paras umpinaisen seinän korkeus.
Porsaiden suojarakenteet: tarve, yleistä	Suojarakenteita tarvitaan jonkinlaisia	Suojarakenteita tarvitaan, ei välttämättä koko karsinassa ympäriinsä, mutta niissä kohdissa missä emakko makaa olisi hyvä olla esim. jotain kaaria	<ul style="list-style-type: none"> - Tärkein että häkin alareunaan jää tilaa porsaille. Muualla suoja-putket. - Vinoseinät varmaan hyvät emakon käytöksen näkökulmasta, mutta kiinteitä vinoseiniä en suosittelen, koska työläitä puhdistaa. Porsaat tykkäävät myös sontia niiden alle, eli tulee hygieniaongelma – iso työ siivota.
Vinoseinät ja suoja-putket		<ul style="list-style-type: none"> - Vinoseinä lienee hyvä makaamisen ohjaamiseen, mutta kokemusta vain yhdeltä tilalta 	Vinoseiniä ei saisi kiinnittää lattiaan, aina karsina-aitaan, jotta puhdistus helpompi. Vaatii seinältä kuitenkin jämäkkyyttä, ettei putket taivu.

KYSYMYS	Ruokintaan painottuva asiantuntija 1	Ruokintaan painottuva asiantuntija 2	Rakennusasiantuntija
		<ul style="list-style-type: none"> - Suojaputket estävät porsaiden jäämisen emakon selän ja seinän väliin 	
Emakon varovaisen käyttäytymisen tukeminen (porsaiden suojelemiseksi)	<ul style="list-style-type: none"> - Iso tekijä se, että eläimet ovat tottuneet ihmisiin - Jos joku emakko on muutaman päivän porsimisen jälkeen vihainen, se liittyy yleensä maidontuotantoon ja syöntiin; jos utare on arka tai kova, syömisellä on vaikutusta siihen 	<ul style="list-style-type: none"> - Emakon emo-ominaisuuksilla (genetiikka) on merkitystä - Alusta asti vapaasti porsineet emakot ovat parempia kuin ne, jotka siirtyvät häkkiporsituksesta vapaaseen - Yksilöiden välillä on eroja, valinnassa huomiota emakoiden emo-ominaisuuksiin - Kaiken toiminnan luotava rauhaa sikalaan (eläinten käsittelytapa, luottavainen suhde ihmiseen, ei yllättäviä ääniä tms. häiriötekijöitä), emakoille turvallinen ja rauhallinen ympäristö 	<ul style="list-style-type: none"> - Tärkeätä että emakko näkee karsinasta, ettei pelästy hoitajia, tai ole muuten rauhaton ja tallo porsaita - ei liian korkeat umpinaiset seinät. - Riittävä ruokinta ja juotto tärkeä. Hoitajan rauhallisuus. - Pesäntekomateriaalit rauhoittavat emakkoa ennen porsimista. Tuottajat kokevat myös tämän käytännössä: antavat pesäntekomateriaalia, koska näkevät hyödyt.
Lattia: ritilä vai kiinteä?	<ul style="list-style-type: none"> - Työmenekin ja hygienian kannalta ritilä parempi, varsinkin jos liemiruokinta - Ritilällä pystyy käyttämään kuivikkeita ja virikkeitä - Ritilälattian laadulla on iso merkitys 	<ul style="list-style-type: none"> - Lattiaan kohdistuu paljon vaatimuksia, eri asia miten toteutuu - Tuottajat painottavat eri ominaisuuksia, eroja siinä paljonko aikaa voidaan ja halutaan laittaa puhdistukseen - Ei saa olla liukas, pitäisi pysyä kuivana, hyvä sekä emakolle ja porsaalle - Tulee olla tukeva (ei sellaista ritilää, mikä antaa periksi emakon alla) - Emakko ei mielellään makaa valurautaritulällä 	<ul style="list-style-type: none"> - Porsaspesän alueella ja noin 20-30 cm sen ulkopuolella umpinaista. Porsaat eivät tähän juuri sonni, eivätkä porsaspesään laitettavat kuivikkeet päädy lantakouruun. - Karsina-aitojen vieressä ja rehukaukalon alla aina ritilää - Emakon makuualueella joko umpinaista valurautalevyä tai hyvälaatuista betonilevyä. Valurauta emakon alla on aina vähemmän liukas kuin valurautaritulä tai muovitettu ritilä. <p>Takaisin otsikkolistaukseen</p>

KYSYMYS	Ruokintaan painottuva asiantuntija 1	Ruokintaan painottuva asiantuntija 2	Rakennusasiantuntija
		<ul style="list-style-type: none"> - Henk. koht. mielipide, että betoniritilä on hyvä - Sian kannalta olisi paras jos voisi käyttää kuiviketta 	<ul style="list-style-type: none"> - Muovitettu teräs ei ole hyvä emakon alla koska on liian liukas, muualla hyvä (porsaiden alla, reunalla olevat ritilät ym) - Betonilevyt usein huokoisia, tulee kulumaa ja hygieniaongelmaa - Porsaspesän ja emakon makuualueen välillä voi olla reiitettyä
Liukkauden ja porsaiden ihovaurioiden esto	<ul style="list-style-type: none"> - On minkäläinen lattia tahansa, se tulee pitää kuivana ja puhtaana - Riittävä porsaiden maidon saanti; ei ainoastaan emakon nisien määrä tai "imetyiskyky", vaan myös rehun laadulla ja määrällä on merkitystä 		Ritilä ei saa olla märkänäkään liukas. Muoviritilä on märkänä liukas. Muovitettu teräsverkko on tässä suhteessa parempi koska muovi on pehmeämpää, maksaa kuitenkin 20-30 € enemmän per neliö.
Kuivike: laatu	<ul style="list-style-type: none"> - Olkea käytetään, usein olkihäkki - Ravitsemuksellisesti kuiva heinä olisi vielä parempi 	<ul style="list-style-type: none"> - Olki paras kuivike - Turve ja kutteri myös hyviä, turve ehkä vielä parempi - Ei kokemusta juuttisäkeistä – ovat ehkä enemmän virikkeitä 	<ul style="list-style-type: none"> - Joutilaspihatoissa annetaan enemmän ja enemmän heinää – eli kuuluu nykyään usein muutenkin sikatilan 'rehuihin' - Juuttisäkit: pitääkö tuoda ulkomailta materiaaleja, kun Suomessakin kasvatetaan heinää/olkea?
Väliaikainen häkin käyttö: aika	<ul style="list-style-type: none"> - Suurin osa pitää emakko kiinni 2-5 pv porsimisen jälkeen ja päästää irti joko pahnuetasauksen tai kastraation jälkeen - Paras aika päästää irti on ensimmäisen tasauksen jälkeen eli n. 1-2 päivää porsimisesta 	<ul style="list-style-type: none"> - Mahdollisimman lyhyt aika - Ei laittaisi tietyn tiineyspäivän jälkeen kiinni, jos on pakko laittaa kiinni, vasta sen jälkeen kun emakko on saanut tehdä pesän 	<ul style="list-style-type: none"> - Häkin käyttö tarpeen mukaan ja toimenpiteiden ajaksi. Ei aina esim tietyt päivät. Valtaosalla emakoista onnistuu porsiminen niin, että tarvitse sulkea häkkiin.

KYSYMYS	Ruokintaan painottuva asiantuntija 1	Ruokintaan painottuva asiantuntija 2	Rakennusasiantuntija
Häkin koko ja sijainti	<ul style="list-style-type: none"> - ei häkkiä ainakaan seinän viereen kiinni ja näin ei kyllä tehdäkään uusissa investoinneissa mitä on nyt viime aikoina nähnyt 	<ul style="list-style-type: none"> - Häkin pitää olla säädettävä, koska emakot ovat erikokoisia - Ei saa pystyä kääntymään häkissä, mutta ei saa olla ihan tiukalla - Vaihtoehto häkille olisi esim. liikuteltava aita, mikä suojaisi muuten porsaspesää, mutta sen saisi käännettyä seinän myötäiseksi ja kiinnitettyä toiseen seinään, jolloin emakon saisi lukittua tämän aidan ja seinän väliin tarvittaessa 	<ul style="list-style-type: none"> - Häkki tarpeeksi kaukana seinästä kun on auki: porsas mahtuu hyvin, vaikka emakko makaa. - Häkin pituus kaukalon reunasta ainakin 2m. Jos neliskanttinen karsina, häkin on oltava vinoittain, ja mahtuu vielä antamaan tarvittaessa porsitusapua. Jos karsina ainakin 3m pitkä, mahtuu häkki suoraan. Silti voi olla hyvä, että häkki hieman vinossa, jolloin jää enemmän tilaa emakon taakse.
Pesänrakennus	<ul style="list-style-type: none"> - Juuttisäkki pesänrakennuksessa ei ole välttämättä paras, se pitäisi olla jossain karsinarakenteessa kiinni, että emakko voi halutessaan manipuloida - Olki, heinä, puru parempia materiaaleja - pesänrakennus tärkeä vaihe, mutta kuinka moni pystyy käytännössä sen tuotannossa toteuttamaan? - Ei ole pesäntekomateriaalia jos heitetään vain kourallisia esim. olkea 	<ul style="list-style-type: none"> - Porsimisen kannalta tärkeimpiä asioita - Vaikuttaa hormonitoimintaan ja porsimisen edistymiseen - Olki tai heinä hyvä pesänrakennusmateriaali <p>Takaisin otsikkolistaukseen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Emakolle olki tai heinä hyvä pesäntekovaiheessa. Määrä sellainen, että emakko sitten syö sen pois, ettei olkea jää, jolloin tukkii lantajärjestelmää. - Kannatta tehdä itse tai ostaa heinää. Sitä helpompi saada kuivana kuin olki. - Juuttisäkki emakolle toimii varmasti myös, samoin sanomalehti (mutta sanomalehdessä lisäaineita, jotka ei tarkoitettu syötäväiksi, ja voi olla niittejä). Siksi paperi ei niin hyvä.
Emakon ruokinta: kuiva vs liemi	<ul style="list-style-type: none"> - On liemiruokinnan kannattaja: annostelu on tarkempaa, lisäksi komponenttien käyttö ja seoksen muokkaaminen on helpompaa. Liemiruokinnalla pystytään takaamaan riittävä energiansaanti emakoille. 	<ul style="list-style-type: none"> - Sekä liemi, että kuiva molemmat ok, emakko ehkä syö paremmin jos rehu on kostea - Liemiruokinta voidaan tehdä sellainen, että emakot saa tarpeeksi energiaa; 	<ul style="list-style-type: none"> - Liemiruokintaa käytetään paljon, mutta jatkossa enemmän kuivaruokintaa porsituspuolelle: rehustus hygieenisempää. - Kuivarehulla helpompi pitää hygienia sekä kaukalossa, että putkistossa (käyminen) kunnossa

KYSYMYKSI	Ruokintaan painottuva asiantuntija 1	Ruokintaan painottuva asiantuntija 2	Rakennusasiantuntija
	<ul style="list-style-type: none"> - Kuivaruokintakin kyllä toimii, mutta mieluemmin liemi - Ruokintavälit eivät saisi olla liian pitkiä, jotta on energiaa porsimiseen - Alkuun ruokintaan kolme kertaa päivässä, jotkut muuttaa loppuvaiheessa 4 kertaan (eivät toki kaikki); alkuimetyksestä ei tarvitse neljää ruokintakertaa - Hygienian pitää olla kunnossa liemiruokinnassa - Yleisin tapa on vaihtaa tiineysrehusta imetyshuon kun emakko tuodaan porsitusosastolle. Muutamalla tilalla porsimisajan ns. välirehu (harvassa paikassa toteutettavissa) - Emakoiden rehunkulutus kasvaa vapaaporsituksessa ja siksi pitää tehdä uudet ruokintasuunnitelmat/käyrät tilakohtaisesti 	<ul style="list-style-type: none"> - riippuu vähän putkiston pituudesta kuinka juoksevaa liemen pitää olla - Liemiruokinnassa varottava virhekäymistä - Emakko siirretään porsitusosastolle n. viikkoa ennen porsimista, olisi hyvä jos rehu ei heti vaihtuisi imetyshuon tässä vaiheessa vaan annetaan ns. porsimisvalmennus- tai siirtymävaiheen rehua. Tämä on tiineys- ja imetyshuon välimalli, enemmän kuitua kuin imetyshuon ja enemmän energiaa kuin tiineysrehussa. Suolen toiminta tärkeää, toimii paremmin kuitupitoisella rehulla. - Ennen porsimista 3 ruokintakertaa/ pv, että riittää energiaa porsimiseen - Alkuimetyksessä tärkeää, että emakko saa energiaa. Rehun valkuaispitoisuus nousee imetyksen loppua kohden. - Imetysaikana vähintään 3, mieluiten 4 kertaa päivässä, kaksi krt ei riitä. Mieluiten iltapäiväpainotteisesti, sillä sika syö enemmän iltaa kohden, ruokintahaitari voi olla n. 12-14 h päivällä. Ei tarvetta (aamu)yöruokinnalle. - Aamulla kaukalot tarkistetaan ja tyhjennetään vanhat rehut ennen uusien tuleamista 	<ul style="list-style-type: none"> - Ruokintalaitteen toimivuus korostuu, kun possumäärä on isompi. Rehun on oltava maittavaa. Kuivaruokinta tulee varmasti lisääntymään, kun pienellä annoskoolla saadaan nostettua syöntiä. - Pieniä määriä annostelevat ruokkijat voisivat olla hyviä – emakko syö enemmän. Esim n 100 g kerrallaan pitkin päivän paljon käytetty Tanskassa. Näitä vasta nyt tulossa Suomeen. - Emakko juo paremmin kaukalosta tai kupista kuin nipasta. - Emakon vesipiste pysyy parhaiten puhtaana rehukaukalon vieressä - Porsaille oma nippa tai kuppi, nipat paremmat porsaille, koska ne pysyvät puhtaampina. Porsaiden nipat voivat olla lähellä porsaiden lisärehua. Porsaat käyvät myös emakon kaukalon vieressä juomassa, jos siellä on nippa.

KYSYMYS	Ruokintaan painottuva asiantuntija 1	Ruokintaan painottuva asiantuntija 2	Rakennusasiantuntija
		<ul style="list-style-type: none"> - Jos syntyy paljon pieniä porsaita, pitää tarkistaa ruokinta - Vapaaporsituksessa ruokintakäyriä pitää tarkistaa, ettei emakot laihtu, sillä ne syövät paremmin ja imettävät paremmin. Ruokintakertoja oltava tarpeeksi. - Schauerin Spotmix hyvä, pystytään yksilöllisesti ruokkimaan 	
<p>Kaukalon, nipan sijainti</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kaukalo sijaitsee aika usein huoltokäytävän vieressä tai muuten tavoiteltavissa, tärkeintä että sen pääsee tyhjentämään - Liemiruokinnalla usein kippaava kaukalo, todettu hyväksi - Hyvä hoitaja osaa säätää ruokintaa syönnin mukaan, sairailta emakoilta joudutaan tyhjentämään kaukaloa - Kaukalo on yleensä kaukana ulostamisalueelta, ei ole ongelma että emakko ulostaisi sinne - Ei ole vesikuppien ystävä, ovat usein likaisia - Usein emakolla nippa kaukalossa, toinen nippa ulostamisalueella, porsailla oma nippansa emakon kaukalon lähellä 	<ul style="list-style-type: none"> - Tärkeää sijoittaa ruokintakaukalo niin, että se on helppo puhdistaa (hoitokäytävän vieressä) - Emakolle vain yksi kaukalo - Kipattava kaukalo hyvä, helppo käytävältä puhdistaa, ei tarvitse mennä karsinaan - Kaukalon alle ritilää, ettei kosteus ja lika leviä (varsinkin jos liemiruokinta) - Työnteon pitää olla sujuvaa, jotta kaukalon tarkistaminen ja putsaminen tulisi tehtyä varmasti - Vesinippa tai- kuppi, yksi juomapiste riittää emakolle - Tärkeää, että vettä tulee riittävästi, mutta vedenpaine ei ole liian kova <p>Takaisin otsikkolistaukseen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vettä on oltava emakolle ja porsaille hyvin saatavilla. Jos on kuivaruokinta vettä on saatava kaukaloon nipasta. Kaukalossa tulisi myös olla vesihana, jotta voi antaa lisävettä porsimisen yhteydessä. Nykyään vakiovarustus porsitusosastolla. - Jos on liemiruokinta vesipisteenä erillinen nippa tai kuppi muualla kuin kaukalossa. - Emakko juo paremmin kaukalosta tai kupista kuin nipasta. - Emakon vesipiste pysyy parhaiten puhtaana rehukaukalon vieressä

KYSYMYKSET	Ruokintaan painottuva asiantuntija 1	Ruokintaan painottuva asiantuntija 2	Rakennusasiantuntija
Porsaiden ruokinta ja vesi	<ul style="list-style-type: none"> - Porsaille oma vesinippa karsinassa - Prestarteri liemenä suositeltavaa, hygieenisesti hankalampaa, mutta siihenkin oppii. Prestarteria alkaen viiden päivän iässä. - Uusissa sikaloissa porsaille automaattinen ruokinta, minkä kautta voi jakaa maitoa tai prestartteria - Joillakin tiloilla, missä vieroituspainot ovat hyviä siirrytään varsinaiseen vieroitusrehuun jo ennen vieroitusta, vähentää vieroitusstressiä ja on halvempaa - Suomessa ei ole porsaiden ja emakoiden yhteisruokintaa (niin kuin Ruotsissa), mutta jollakin tavalla uskoo tähän ja olisi varmaan hyödyllistä, pitäisi vain olla paikka missä kokeilla tätä systeemiä - Yhteisruokinnassa seos varmaankin tehdään emakon vaatimusten mukaisesti, vaikka se ei olekaan ihan optimi porsaille, mielellään syövät yhtä aikaa 	<ul style="list-style-type: none"> - Porsaille hyvä olla oma nippa lähellä emakon juomapistettä, mieluummin kuin lantakäytävällä; porsaat oppivat ja on myös hygieniäkysymys - Porsaille pitää opettaa pikkuhiljaa kiinteän rehun syömistä, kiinteät esim. lautaset pois emakon ulottuvilta - Ei kiinteää rehua koko ajan tarjolla siinä vaiheessa kun opetetaan syömään sitä - Yleensä viikon iässä aloitetaan rehuun tutustuttaminen - Maidon lähde on emakko, pitää lisämaitosysteemeitä hygienian kannalta ongelmallisina - Porsaiden pitää osata syödä rehua ennen vieroitusta - Ei ole nähnyt Suomessa emakon ja porsaiden yhteisruokintakaukaloita, emakoiden ja porsaiden rehut ovat niin erilaisia, ei näe sitä toimivana systeeminä 	<p>Porsaille oma nippa tai kuppi, nipat paremmat porsaille, koska ne pysyvät puhtaampina. Porsaiden nipat voivat olla lähellä porsaiden lisärehua. Porsaat käyvät myös emakon kaukalon vieressä juomassa, jos siellä on nippa.</p>
Porsaspesä: koko	<ul style="list-style-type: none"> - Uusissa vapaaporsitusosastoissa on kaikissa porsaspesä - 1m² ei ole riittävä koko, jos pitäisi kaikki porsaat mahtua vielä vieroituksen 	<ul style="list-style-type: none"> - Porsaiden pitää mahtua makaamaan pesään alkuvaiheessa, ei välttämättä enää vieroitusvaiheessa - Esim. 1 m² 	<p>Kaikkien olisi hyvä mahtua makaamaan, mutta eivät aina mahdu enää loppuvaiheessa. Minimi 0,7-0,9 m².</p>

KYSYMYS	Ruokintaan painottuva asiantuntija 1	Ruokintaan painottuva asiantuntija 2	Rakennusasiantuntija
	lähellä - tämä ei välttämättä ole se paras tavoite		
Porsaspesä: lattia	Kiinteä	Kiinteä	Suosittelee kiinteää lattialämmityksellä
Porsaspesä: sijainti	Huoltokäytävän vieressä, yleensä käytetään karsinan kulma hyödyksi (pituussuunnassa)	Tärkeä sijoittaa niin, että on helppo puhdistaa: mieluiten hoitokäytävän vieressä	<ul style="list-style-type: none"> - Aina hoitokäytävän vieressä. Jos neliskulmainen karsina, kaukalon vieressä. Jos hoitokäytävä on pitkällä sivulla porsaspesä on hoitokäytävän puoleisella sivulla, ei kaukalon vieressä – silloin pitkä, kapea pesä. - Hoitokäytävä lyhyellä/pitkällä sivulla: molemmissa hyvät puolensa, mutta helpompi saada porsaspesä mahtumaan pitkälle sivulle. - Aina voitava nähdä pesään käytävältä, ja voitava sulkea porsaat pesään esim levyllä hoitotoimenpiteiden yhteydessä. Läpinäkyvät katot hyviä, mutta kalliita, ja sameutuvat pikkuhiljaa.
Porsaspesä: kuivike	<ul style="list-style-type: none"> - Harvemmin ihan pienille laitetaan mitään, joskus perunajauhoa - Sahanpuru/kutteri ei välttämättä järkevää laittaa ihan pienille, myöhemmin ok 	<p>Kuivikkeena esim. turvetta tai kutteria (pesässä, ei koko karsinan alalla), tuo mikroilmastoa porsaspesään</p> <p>Takaisin otsikkolistaukseen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pätkitty olki, sahan höylälastu suositeltavia. Turve ok, mutta sottaa paljon. Toisaalta imee nesteitä hyvin. - Kovin paksua kerrosta ei tarvitse, koska porsaspesän lattian materiaalin pitää olla joka tapauksessa pehmeämpää.
Porsaspesä: lämmitys	<ul style="list-style-type: none"> - Mahdollisuus avata katto ja sammuttaa lämmitys tarvittaessa 	<ul style="list-style-type: none"> - Lämmityksellä lisätään houkuttelevuutta, ettei porsaat makaa emakon kyljessä (riski jäädä alle) - Lattialämmitys ehkäpä toimivin vaihtoehto 	<ul style="list-style-type: none"> - Lämpölamppu ja säteilylämmitin molemmat hyviä. Säteilylämmitin toimii automatiikalla, eli porsaspesä ei kuumene liikaa, Lämpölamppu muistettava säätää itse.

KYSYMYS	Ruokintaan painottuva asiantuntija 1	Ruokintaan painottuva asiantuntija 2	Rakennusasiantuntija
		<ul style="list-style-type: none"> - Paloturvallisuusasia jos käytetään lämpölamppua Ei saa olla liian kuuma, vaan hyvä olla pesässä 	<ul style="list-style-type: none"> - Suosittelee lämmittämiä uusiin sikaloihin, vaikka hieman kalliimpia. Käyttöaika pidempi, työllistää vähemmän. - Porsaspesässä ilman lattialämmitystä ei ole järkeä. Porsaspesän olisi aina oltava katettu!
Porsaspesä: oviaukon koko	<ul style="list-style-type: none"> - Hyvin usein oviaukon edessä on jotkut suojarakenteet - Yleensä oviaukko on koko pesän levyinen - Useissa laskettava etuseinä, millä pystyy säätämään oviaukon korkeutta - Jotkut käyttävät ensimmäisinä päivinä paperiverhoa oviaukon edessä 	<ul style="list-style-type: none"> - Mahdollisimman suuri aukko - porsaan mentävä on liian pieni - Oviaukon edessä ihan hyvä olla joku suojarakenne, ettei emakko pääse ihan kiinni siihen - 	<ul style="list-style-type: none"> - Iso aukko on hyvä (vähintään 80 cm leveä), mutta sulkulevy tärkeä. - Pienellä kulkureiällä saattaa tulla helpommin sontimista pesään, ja sen poistaminen silloin myös hankalampaa.
Porsaspesä: muuta	<ul style="list-style-type: none"> - Oleellista että porsaspesä on erillinen tila, että pystyy lämpötilaa muokkaamaan ja tarkkailemaan (lattialämmitys, lämpölamppu, mahdollisesti jopa kaksi lämpölamppua) - Monessa paikassa porsaita suljetaan porsaspesään ruokintojen ajaksi tai tehdään osaimetystä 	<ul style="list-style-type: none"> - Katto hyvä olla porsaspesässä, ettei lämpö karkaa - Ei välttämättä tarvitse olla sellainen, minkä saa suljettua 	<ul style="list-style-type: none"> - Hoitotoimenpiteitä varten kiinniotto joustavita hoitaa houkutelemalla porsaat pesään, suljetaan sinne, helppo poimia. - Porsaspesän seinät n 50cm, että helppo ottaa porsaat kiinni, ei liian korkeat. - Porsaspesään ei saa astua saappaalla, porsas pitää voida ottaa ilman, että hoitaja menee pesään, ettei kuljeta karsinasta toiseen sontaa.
Suurten pahnueiden hoito	<ul style="list-style-type: none"> - Emakon ruokinnalla on iso merkitys, joillakin tiloilla isoja pahnueita ja porsaat ovat elinvoimaisia silti - Lisämaidon kanssa täytyy olla tarkkana hygienian suhteen, ei ole 	<ul style="list-style-type: none"> - Emakko on aina porsaiden paras hoitaja, nisäluku kertoo kuinka monta porsasta pystyy hoitamaan - Isoissa pahnueissa porsaiden syntymäpaino alhaisempi, pitää olla 	<ul style="list-style-type: none"> - Lisäruokintaa annettava, automaattiset lisämaitoruokkijat auttavat ja tasaavat porsaiden kasvua. Investoinikulut isot, mutta helpottaa työntekoa, eikä emakko pysty kaikkia ruokkimaan tarpeeksi – vähentää imettäjäemakoiden tarvetta.

KYSYMYS	Ruokintaan painottuva asiantuntija 1	Ruokintaan painottuva asiantuntija 2	Rakennusasiantuntija
	<p>automaattinen ratkaisu suuriin pahnueisiin.</p>	<p>tarkkana että porsaas syntyvät elinvoimaisina</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ylisuuret pahnueet haaste, pitää olla varaemoja jos suuria pahnueita - Tasaiset porsimisryhmät, jotta porsaiden taseus mahdollista 	<ul style="list-style-type: none"> - Alkuun tärkeä varmistaa ternimaidon saanti osaimetyksellä jos iso pahnue. - Alle 800 g porsaas kannattaa lopettaa isossa pahnueessa heti. Pieni possu on vierottaessakin pieni ja kierre jatkuu lihasikalaan asti. - Managementissa on ehkä liikaa korostettu porsaiden lukumäärää. Tasainen pahnue olisi ehkä tärkeämpää.
<p>Porsaas jäävät porsituskarsinaan vieroituksen jälkeen?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Muutamats tilats tekevät näin, mutta tämä on pitänyt jo rakentamisvaiheessa jo miettiä - Tilats pitävät porsaita karsinassa kolmesta päivästä viikkoon vieroituksen jälkeen - Ruokinnan järjestäminen porsaille on suunniteltava toimivaksi - Hyvä tapa, mutta kallis 	<ul style="list-style-type: none"> - Joillakin tiloilla porsaas siirretään seuraavana päivänä tai parin päivän päästä, mutta ei tiedä sellaisia sikaloita, missä porsaas jäävät useiksi viikoiksi (koska kaikki porsituskarsinat tarvitaan käyttöön) - Parempi siirtää vieroituksen yhteydessä, eikä sekoiteta useiden pahnueiden porsaita keskenään 	<p>Jollain tilalla tehdään, ei osaa sanoa mikä hyöty/haitta. Jos porsituskarsinoita on runsaasti voi jättää, mutta porsituskarsina on sikalan kallein kohta, eli kustannustehokkaampaa vieroittaa muualle.</p>
<p>Emakoiden siirto karsinaan</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tiloilla missä siirrellään paljon eläimiä ja siirtelevät ihmiset ovat ”oikeita” siihen hommaan (rauhallisia), ei ole mitään ongelmaa emakoiden siirrossa - Helpompi ehkä siirtää vapaaporsituskarsinaan, kun ei tarvitse sulkea emakkoa häkkiin 	<ul style="list-style-type: none"> - Ei ole nähnyt Suomessa muita kuin yhden oven karsinoita, koska rakentaminen on niin kallista - Liikkumisen kannalta hyvä, että kulkureitit selkeät, eikä ole roinaa <p>Takaisin otsikkolistaukseen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Portti mistä emakko karsinaan tulee vähintään 80cm leveä, muuten voi olla hankala emakon mennä. - Käytävän leveys: paloturvallisuussäännöt rajoittavat (metri), joka on ehkä hieman liian leveä 70-80 cm olisi optimaalinen, emakko ei niin helposti pääse kääntymään.

KYSYMYS	Ruokintaan painottuva asiantuntija 1	Ruokintaan painottuva asiantuntija 2	Rakennusasiantuntija
Toimenpiteiden tekeminen emakolle	Kiinnilaittamista ei välttämättä tarvita, jos tuntee eläimet ja on hyvä suhde eläimen ja hoitajan välillä	Hyvä jos emakko on tarvittaessa mahdollista laittaa kiinni (työturvallisuusnäkökulma)	Häkki on tarpeellinen työturvallisuuden näkökulmasta. Koska monella tilalla työntekijät monesti pääosin hoitavat sikoja – työturvallisuus on tärkeä.
Emakoiden (ongelma)-käyttäytyminen	<ul style="list-style-type: none"> - Ei ole niin varma genetiikan vaikutuksesta, on monen asian summa - Ei ottaisi kylläkään aggressiivisia emakoita jatkojalostukseen - Aggressiiviset emakot ovat nykyään harvinaisia, ihmisten turvallisuus on tärkeää - Jos hoitajat vaihtuvat usein, eivät tunne eläimiä 	<ul style="list-style-type: none"> - Emakoiden aggressiivisuus yksilökohtaista, poistaisi aggressiiviset emakot - Tosin jotkut emakot voivat porsimisen aikana olla aggressiivisia kivun vuoksi tai on niin suojelevainen porsaitaan kohtaan - Emakoita pitää käsitellä niin, että tottuu ihmisiin - Ei ole yleinen ongelma, pitää vaan tiedostaa, että sellaista voi esiintyä 	<ul style="list-style-type: none"> - Emakoiden valinta: jos tuottaja itse tuottaa emakonalkunsa voi valita aggressiivisuuden mukaan. - Genetiikka varmasti vaikuttaa käyttäytymisen, mutta hoitajan kohtelu on vielä tärkeämpää, ettei emakko pelkää hoitajaa. Ensikoiden kasvatusvaiheessa ihmisiin totuttamisella voidaan vaikuttaa siihen, miten suhtautuu ihmisiin. Pitää käydä myös ensikoiden karsinoissa, ja käsiteltävä paljon enemmän kuin lihasikoja. - Jos emakko hyvin aggressiivinen ensimmäisessä porsimisessa, kannattaa ehkä karsia. Yleensä kuitenkin kyse pelosta, ei vihaisuudesta, jos emakko aggressiivinen. - Emakoiden kokemus tärkeä: tietääkö mitä tehdä; onko aikaisempaa kokemusta k o porsimisympäristöstä
Karsinoiden puhdistus/ puhtaanapito	<ul style="list-style-type: none"> - Eläin tottuu, mitä enemmän karsinassa käydään, siksi ihan hyvä jos joutuu sitä puhdistamaan 	<ul style="list-style-type: none"> - Vaikka olisi kuinka ritilälattia, joutuu kolaamaan - hyvä jos karsinassa on joku ”luukku” tai rako seinänlaidassa, mistä lannan pystyy pudottamaan ritilän alle 	<ul style="list-style-type: none"> - Karsina-aidat mieluiten umpimuovia, ei ontelomuovilevyä, johon helpommin kerääntyy sontaa sisälle. Ontelomuovilevy on halvempi, mutta hankalampi puhdistaa jos esim salmonella. Olisi hyvä ajatella pidemmälle investoinnissa. - Hoitokäytävät laadukasta betonia, että on kova pinta, mutta ei liukas, kestettävä pesua.

KYSYMYS	Ruokintaan painottuva asiantuntija 1	Ruokintaan painottuva asiantuntija 2	Rakennusasiantuntija
Porsimisapu	<ul style="list-style-type: none"> - On vähentynyt, häkkiporsitukseen verrattuna ei ole ainakaan missään nimessä lisääntynyt, harvoin ongelmapahneita - Ruokinnalla on merkitystä 	<ul style="list-style-type: none"> - Mahdollisimman vähän häirintää porsimisen aikana, mutta pitää seurata porsimisen edistymistä - Rauhallinen porsimisympäristö osastolla - Jos porsiminen pitkittyy täytyy tarkistaa tilanne 	Tilat jotka siirtyneet vapaaporsitukseen kertovat, että tarve porsitusavulle on pienentynyt.

[Takaisin otsikkolistaukseen](#)

Vain rakennusasiantuntija vastasi seuraaviin kysymyksiin:

Tuottaja suunnittelee sikalaa, mistä pitää aloittaa?

- Käyttänyt itse mallia: montako possua tavoitteena -> montako porsitusta tarvitaan tietyllä jaksolla -> montako siemennystä tarvitaan n 85% tiineytysprosentilla -> paljonko tarvitaan joutilastilaa, jos tiineytysosastolla n 5 viikkoa -> lasketaan porsimisryhmän suuruuden mukaan porsituskarsinoiden tarvetta.
- Porsitusosaston suunnittelu: ensin päätettävä, haluaako hoitokäytävän karsinan pitkälle vai lyhyelle sivulle. Porsitusryhmän koko tiedettävä: ja aina hieman ylimääräistä (esim tavoite 18 emakkoa, niin 20 karsinaa osastolla). Emakoiden siirtoreittien oltava selkeitä, ei kulmia, ovet aukeavat oikeaan suuntaan, oviaukot tarpeeksi leveitä, ei esteitä matkalla yms.
- Karsinan mitat mietittävä ajoissa – vaikuttaa pohjapiirustukseen, sen jälkeen kun rakennuslupa haettu hankala muuttaa mittakaavoja. Karsinaratkaisu täytyy tietää suurinpiirtein ennen kun tehdään pohjapiirustus. Jos hoitokäytävä pitemmällä sivulla mahtuu hieman enemmän karsinoita. Mietittävä halutaanko karsinat kuinka moneen riviin – miten hoitokäytävä kiertää osastolla.
- Arvioitava myös paljonko tarvitaan vierotustilaa (väh. 0,4m² per porsas). Vierotusosastojen on oltava kertokäyttöisiä!
- Lannanpoisto: tiineytys- ja joutilasosastolla osastoilla on hyvä olla osakuivalantasysteemi, jotta voi käyttää karkearehua enemmän. Varmaan yleistyy – joutilaspihatoissa ruokinta-automaattisysteemit yleistyvät.
- Olkikuivike-systeemit lisäävät liikuntaa. Lihaskunto parempi -> sujuvampi porsiminen.

Taloudelliset näkökulmat

Ei keksi mitään, joka erityisesti koskettaisi vapaaporsitusta. Kannattaa ostaa etukäteen isoimmat asiat ennen kuin alkaa rakentamaan, että saa realistisen kuvan rakennuskustannuksista. Koskee toki kaikkea rakentamista.

Kokemuksia kaupallisista karsinaratkaisuista?

Ei ollut itse porsittamassa 😊. Monenlaisia malleja nähnyt, nämä kehittyneet paljon viimeisen 10v aikana. Suunnitteluprosessissa karsinan leveys/pituus ja hoitokäytävän sijainti mietittävä ensin, sen jälkeen tuottaja voi miettiä sisustusta omien toiveidensa mukaan. On vaihtelua karsinoissa, silti porsimisen voi onnistua hyvin. Helppokäyttöisyys ja työturvallisuus (porsitushäkki) tärkeimpiä. Ei halua ottaa kantaa eri karsinoiden paremmuuteen – kaikissa onnistuu porsittaminen. Viljelijän olisi tärkeä miettiä pitemmällä aikavälillä omat tavoitteet kun ostaa karsinat.

[Takaisin otsikkolistaukseen](#)